

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

A1.α. α. Σ, β.Σ, γ.Λ

A1.β. Η αντωνυμία «έαυτῆ» αναφέρεται στη φιλοσοφία «ὡς μόνης φιλοσοφίας».

Η αντωνυμία «αὐτῆς» αναφέρεται στην ευδαιμονία «τὴν εὐδαιμονίαν»

B.1. Ο Αριστοτέλης απευθύνεται στον βασιλιά Θεμισώνα προκειμένου να τον πείσει ότι η φιλοσοφία είναι απαραίτητη για τη ζωή. Ουσιαστικά όμως απευθύνεται σε όλους τους νέους της εποχής του. Ο Αριστοτέλης δομεί τον συλλογισμό του ως εξής:

Το σώμα μας και τα σχετικά με αυτό ὄργανα αποτελούν μέσα για τη βελτίωση του ανθρώπινου βίου.

Η χρήση τους, ωστόσο, εγκυμονεί κινδύνους για ὅσους δεν τα χρησιμοποιοῦν ὡπως πρέπει.

Επομένως, πρέπει ο ἄνθρωπος να επιθυμεί τη γνώση που του παρέχει τη δυνατότητα της ορθῆς χρήσης τους. Ἄρα, πρέπει να φιλοσοφεί.

Πρόκειται για ἓναν επαγωγικό συλλογισμό, κυρίαρχα στοιχεία του οποίου είναι οι θέσεις του για την σχέση του σώματος με την ψυχή και την ηγεμονία της δεύτερης ως κυρίαρχης δύναμης της ενότητας, που η ίδια δημιουργεί με το σώμα και κυρίως η θέση του για τη δύναμη της γνώσης να κυριαρχεί στη σκέψη και στις επιλογές του ἀνθρώπου στην πρακτική του ζωή.

Η λέξη «**βίος**» δεν είναι πάντα απολύτως ταυτόσημη με τη λέξη ζωή. Συχνά με τον βίον δίνεται έμφαση στον τρόπο της ζωής, στην κατάσταση της ζωής, στο πώς βιώνει ο άνθρωπος τη ζωή. Έτσι, ενώ η ζωή αποτελεί ένα υπαρκτικό δεδομένο, ο βίος του υπόκειται σε διερώτηση, διαμόρφωση και επιλογή. Η ζωή είναι μία, αλλά οι επιλέξιμοι βίοι πολλοί. Κατά προέκταση, ο ανθρώπινος βίος, ατομικός και συλλογικός, γίνεται αντικείμενο φιλοσοφικής μελέτης και η φιλοσοφία ορίζεται ως τέχνη του βίου.

Ο Αριστοτέλης διαφωνεί με την άποψη του Πλάτωνα πως η ψυχή αποτελεί μια χωριστή από το σώμα, αυτόνομη οντότητα. Κατά τον Αριστοτέλη, η ψυχή είναι η μορφή ενός έμβιου όντος, η λειτουργική του δομή, οπότε σώμα και ψυχή, στην ενότητά τους, αποτελούν αντίστοιχα την ύλη και τη μορφή, τη δύναμη και την ενέργεια, το όργανο και τη λειτουργία. Για να γίνει αυτό κατανοητό μέσω ενός παραδείγματος, η ψυχή είναι για το σώμα ό, τι η όραση για το μάτι, είναι δηλαδή το σύνολο των λειτουργιών, που καθιστούν ένα σώμα ζωντανό οργανισμό «**τὸ σῶμα καὶ τὰ περὶ τὸ σῶμα**». Όταν ο Αριστοτέλης κάνει λόγο για το φυσικό σώμα, εννοεί το σώμα που διαθέτει όργανα, αναφερόμενος στον άνθρωπο, στις πέντε αισθήσεις, τα αισθητήρια όργανα της καθεμιάς και τα αντικείμενα που τις ενεργοποιούν. Αυτό δε σημαίνει ότι η ψυχή έχει υλική υπόσταση, αλλά από μόνη της δεν μπορεί να αποτελέσει ουσία, πως ψυχή και σώμα είναι αχώριστα και το σώμα συνιστά μορφή της ουσίας της.

Ο ίδιος ο άνθρωπος χειρίζεται το σώμα και τα όργανα του, τα πάθη και την ποιότητα των παρορμήσεων του, ώστε να κατευθύνεται στο δρόμο της αρετής. Εδώ τίθεται και η έννοια της προαίρεσης και της ελεύθερης επιλογής, που είναι παρούσα στη ζωή του, στη σχέση του με τη φύση και τα δημιουργήματά του και αποτελεί απαραίτητο χαρακτηριστικό της αρετής. Λόγω της προαίρεσης και της ελεύθερης επιλογής, ο χειρισμός των όπλων του ανθρώπου μπορεί να αποβεί επικίνδυνος και για τον ίδιο και για τη φύση και για τους άλλους «**τούτων δ' επικίνδυνός ἐστιν ἡ χρῆσις**».

Όσοι δε χρησιμοποιούν ορθά το σώμα και τα όργανα που εξυπηρετούν τις λειτουργίες του και αναδεικνύουν και αξιοποιούν τις δυνατότητές του στις διάφορες

δραστηριότητες, καταλήγουν στο αντίθετο αποτέλεσμα από αυτό που είναι προορισμένο για τον άνθρωπο «**καὶ πλέον θάτερον ἀπεργάζεται τοῖς μὴ δεόντως αὐτοῖς χρωμένοις**».

Αρχικά ο άνθρωπος επιζητά τη γνώση «**ὀρέγεσθαι**», έπειτα προβαίνει στην απόκτησή της «**κτᾶσθαι**», αλλά τελικό ζητούμενο είναι η εφαρμογή της, η χρήση της και μάλιστα η σωστή χρήση της «**χρῆσθαι αὐτῇ προσηκόντως**». Και αυτό, διότι συμβαίνει πολλές φορές να γνωρίζει ο άνθρωπος το σωστό, αλλά να μη θέλει ή να μην μπορεί να το εφαρμόσει.

Στο συμπέρασμα του συλλογισμού του ο Αριστοτέλης καταλήγει πως πρέπει να φιλοσοφούμε, αν θέλουμε και σκοπεύουμε να ζήσουμε με ορθό τρόπο «**ὀρθῶς**» στη δημόσια ζωή «**πολιτεύσεσθαι**» και με ωφέλιμο τρόπο «**ὠφελίμως**» στην ιδιωτική «**τὸν ἑαυτῶν βίον**». Από αυτό το συμπέρασμα, φαίνεται πως ο Αριστοτέλης θεωρεί πως η θεωρητική γνώση πρέπει να κατευθύνει κυρίως την πολιτική πράξη, αλλά και τον ιδιωτικό βίο του ανθρώπου. Η φρόνηση που προκύπτει από τον φιλοσοφικό τρόπο σκέψης είναι η προϋπόθεση για την γνώση και για την σωστή αντιμετώπιση των ζητημάτων του ανθρώπου. Το απαρέμφατο «**πολιτεύσεσθαι**» αναφέρεται στη δημόσια ζωή του πολίτη, πιθανόν να έχει ως σημείο αναφοράς τη δημοκρατική πόλη της Αθήνας στην οποία ζει ο φιλόσοφος την συγκεκριμένη περίοδο.

Στην κύρια σημασία του το ουσιαστικό πολιτεία δηλώνει τον τρόπο ζωής μέσα στην πόλη, ενώ το ρήμα πολιτεύομαι σημαίνει τη σχέση του ελεύθερου πολίτη με την κοινωνία στην οποία ζει, τον τρόπο με τον οποίο αυτός εντάσσεται στη δημόσια ζωή.

Η συνεκφορά «**τὸν ἑαυτῶν βίον**» αναφέρεται στον ιδιωτικό πρακτικό βίο του πολίτη, στον οποίο στόχος είναι η επιδίωξη του ατομικού οφέλους.

Ο Επίκουρος ξεκινά την επιστολή προς τον Μενοικέα απευθυνόμενος σε ανθρώπους κάθε ηλικίας. Οι νέοι, κατά τον Επίκουρο, δεν πρέπει να καθυστερούν να εισέλθουν

στον κόσμο της φιλοσοφίας και να το αναβάλουν θεωρώντας ότι είναι νωρίς για τους ίδιους και ότι έχουν χρόνο μπροστά τους. Αλλά και οι γέροι, όσοι είναι περασμένης ηλικίας, δεν είναι σωστό να θεωρούν πως είναι πλέον αργά για τους ίδιους να καταπιαστούν με τη φιλοσοφία, πως δεν έχουν κανένα όφελος απ' αυτήν και σκεπτόμενοι τον κόπο και τον χρόνο που απαιτεί, να απέχουν απ' αυτήν. «**Μήτε μελλέτω... κοπιάτω**».

Για τον Επίκουρο η φιλοσοφία είναι συνυφασμένη με τη μελέτη των φυσικών φαινομένων (φυσιολογία) και την άσκησή της στον ευρύτερο χώρο μιας κοινότητας φίλων (συμφιλοσοφείν). Ο σκοπός της είναι διπλός: θεραπευτικός, καθώς απαλλάσσει τον άνθρωπο από τον φόβο για τη φύση, τους θεούς, τον θάνατο και τον πόνο, και διδακτικός, καθώς μαθαίνει τον άνθρωπο να βρίσκει τα όρια του πόνου και της ηδονής (σχόλιο σχολικού εγχειριδίου σελ. 31).

Βασική θέση του Επίκουρου για τη φιλοσοφία είναι πως αυτή διασφαλίζει την υγεία της ψυχής, όπως η ιατρική την υγεία του σώματος. Η επιδίωξη της υγείας αφορά κάθε περίοδο του ανθρώπινου βίου. Όπως δεν υπάρχει ηλικία στην οποία ο άνθρωπος μπορεί να παραμελεί τη σωματική του υγεία, έτσι δεν μπορεί να υπάρχει ηλικία στην οποία να παραμελεί την ψυχική του υγεία. Στη νεανική ηλικία, όπου ο άνθρωπος πιστεύει πως έχει στη διάθεσή του πολύ χρόνο μπροστά του για τέτοιου είδους φροντίδα ή πως η φροντίδα αυτή θα γινόταν καλύτερα στα επόμενα χρόνια, λόγω και των γνώσεων και της εμπειρίας και της ωριμότητας, πρέπει να κατατάσσει στις προτεραιότητές του την ενασχόληση με τη φιλοσοφία. Ούτε και προς το τελευταίο διάστημα του βίου τους, οι ηλικιωμένοι πρέπει να παραμελούν τη φιλοσοφία, κουρασμένοι πια από τη ζωή και πιστεύοντας πως ο λίγος χρόνος ζωής που τους απομένει είναι περιττό να αφιερωθεί σε αυτή τη μέριμνα, γιατί δεν μπορεί να τους προσφέρει ουσιαστική βελτίωση του βίου τους. Ο Επίκουρος θεωρεί τη φιλοσοφία ως το βασικό μέσο για την επίτευξη της ψυχικής υγείας και θεωρεί επιτακτική την καλλιέργειά της σε κάθε ηλικία. Για τον

Επίκουρο η φιλοσοφία είναι το μέσο, η θεραπεία, το φάρμακο για την αποκατάσταση της χαμένης υγείας.

Ο Επίκουρος συνδέει τη φιλοσοφία με την ευδαιμονία. Ο άνθρωπος μπορεί να οδηγηθεί στην ευδαιμονία μέσω της φιλοσοφίας. Γι' αυτό λοιπόν, όποιος θεωρεί πως δεν είναι ακόμη ο κατάλληλος χρόνος για ενασχόληση με τη φιλοσοφία ή πως έχει περάσει πλέον αυτός ο χρόνος είναι σαν να εννοεί ότι δεν έχει φτάσει ακόμη ο κατάλληλος χρόνος για την ευδαιμονία του. Είναι παράλογο όμως να μην επιδιώκει ο άνθρωπος σε κάθε χρονική περίοδο του βίου του την ευδαιμονία.

Για τους περισσότερους φιλοσόφους της αρχαιότητας η ευδαιμονία είναι ο τελικός σκοπός της ανθρώπινης ζωής, η επιδίωξη όλων των ανθρώπων, το απώτατο αγαθό – αλλά δίνουν διαφορετικό περιεχόμενο στην έννοια. Στην επικούρεια φιλοσοφία η ευδαιμονία έχει κεντρική θέση, αποτελώντας ένα ιδανικό εφικτό σε όλους τους ανθρώπους, ανεξαρτήτως φυλετικής καταγωγής, φύλου, ηλικίας, κοινωνικής θέσης και οικονομικής κατάστασης. Η ήδονη είναι το κεντρικό περιεχόμενο της ανθρώπινης ευδαιμονίας: τὴν ἡδονὴν ἀρχὴν καὶ τέλος λέγομεν εἶναι τοῦ μακαρίως ζῆν (Επιστολή στον Μενουκέα, 129). Συνίσταται στη, μέσα από νηφάλιο στοχασμό, μετρημένη απόλαυση φυσικών και πνευματικών αγαθών, που οδηγεί στην άπονία και στην άταραξία, την ψυχική γαλήνη. Ο ευδαίμων άνθρωπος, έχοντας απαλλαγεί από τον πόνο της ζωής αλλά και τον φόβο του θανάτου, παρομοιάζεται με τον θεό.

Οι ηλικιωμένοι αφενός πρέπει να φιλοσοφούν, γιατί στην πορεία του βίου τους προς τα γηρατειά θα ανανεώνονται και θα αντιμετωπίζουν σαν να ήταν νέοι ό, τι τους συμβαίνει, νιώθοντας, λόγω και της ωριμότητας τους, ευγνωμοσύνη για όσα ζουν και αντλώντας νεανικά φρονήματα από την ανάμνηση των βιωμάτων τους. Οι νέοι αφετέρου πρέπει και αυτοί να φιλοσοφούν, γιατί η φιλοσοφία θα ωριμάσει τη σκέψη τους και θα τους κάνει να απαλλαγούν από τον φόβο για το άγνωστο του μέλλοντος. Με τη φιλοσοφία οι νέοι μπορούν να προβάλλουν και να θέσουν στους εαυτούς τους πιθανές καταστάσεις

που θα κληθούν να αντιμετωπίσουν, να αντλήσουν γνώσεις και προβληματισμούς από την πλούσια παρακαταθήκη που υπάρχει στο χώρο της, από όλους όσους έχουν καλλιεργήσει και να αποκτήσουν εφόδια για την αντιμετώπιση του άδηλου μέλλοντός τους. «**Ὡστε φιλοσοφητέον καὶ νέω καὶ γέροντι,...., τῷ δὲ ὅπως νέος ἅμα καὶ παλαιὸς ἢ διὰ τὴν ἀφοβίαν τῶν μελλόντων.**»

Η πρόταση-κατακλείδα της παραγράφου «**Μελετᾶν οὖν χρὴ τὰ ποιῶντα τὴν εὐδαιμονίαν,...πάντα πράττομεν εἰς τὸ ταύτην ἔχειν**» επικεντρώνεται στον όρο-κλειδί του κεντρικού νοήματος: την ευδαιμονία. Αυτή καταξιώνεται ως αιώτερος ανθρώπινος στόχος, διότι είναι ένα ολιστικό κριτήριο για την ανθρώπινη ζωή: η παρουσία της εξασφαλίζει τα πάντα, ενώ η απουσία της μας οδηγεί να πράττουμε τα πάντα, ώστε να την αποκτήσουμε. Από την αξία και τη σημασία που έχει η ευδαιμονία για τον άνθρωπο προκύπτει και η σημασία του να φιλοσοφεί ο άνθρωπος.

Ο Επίκουρος συμβουλεύει τον άνθρωπο να θυμάται και να μελετά διαρκώς τις βασικές αρχές της (επικούρειας) φιλοσοφίας και αναλόγως να διαμορφώνει τη ζωή του.

Μελέτη σημαίνει φροντίδα, επιμέλεια, άσκηση. Στον πλατωνικό διάλογο Φαίδων (81a) ο Σωκράτης αναφέρεται στη φιλοσοφική δραστηριότητα της ψυχής ως μελέτη θανάτου.

B.2.

Η φιλοσοφία θεωρείται ανώτερη από όλες τις άλλες επιστήμες/ γνώσεις. Η υπεροχή της οφείλεται σε τρία χαρακτηριστικά, τα οποία μόνο αυτή διαθέτει:

A. Κατέχει την ορθή κρίση «**ἢ τοῦ κρίνειν ἔχουσα τὴν ὀρθότητα**». Ο πρώτος λόγος για τον οποίο υπερτερεί η φιλοσοφία έναντι των άλλων επιστημών είναι η ορθή κρίση. Με τον όρο ορθή κρίση ο Αριστοτέλης αναφέρεται στην ευβουλία, την ορθή νοητική επεξεργασία των δεδομένων, που θα οδηγήσει τον άνθρωπο στην ορθή απόφαση και

στάση. Απαραίτητο στοιχείο για αυτή τη διαδικασία είναι ο λογισμός, που με τη σειρά του είναι απαραίτητος για την ορθή κρίση, την ιδιότητα του φρόνιμου ανθρώπου.

Β. Χρησιμοποιεί τον λόγο «ή τῷ λόγῳ χρωμένη». Ο δεύτερος λόγος για τον οποίο υπερτερεί η φιλοσοφία έναντι των άλλων επιστημών είναι η χρήση του λόγου. Με τον όρο λόγος εννοούμε όχι απλά τη γλώσσα, αλλά και τη λογική σκέψη στοιχείο που αποτελεί μοναδικό προνόμιο του ανθρώπου. Εξαιτίας του λόγου προέκυψε ο θαυμασμός και η περιέργεια του ανθρώπου για ό, τι τον περιβάλλει, υλικό η άυλο. Ο λόγος αποτελεί το μέσο για την ανοδική πνευματική πορεία του ανθρώπου προς την αλήθεια και τον καθιστά ικανό να φτάσει στο αγαθό, τέλος, στην ευδαιμονία.

Γ. Θεωρεί το αγαθό στο σύνολο του «ή τὸ ὅλον ἀγαθὸν θεωροῦσα». Ο τρίτος λόγος για τον οποίο υπερτερεί η φιλοσοφία έναντι των άλλων επιστημών είναι η δυνατότητα και το προνόμιο να θεωρεί το κυρίως αγαθόν, το ὅλον αγαθόν. Ο Αριστοτέλης ορίζει το αγαθόν ως τέλος, τον σκοπό μιας σειράς ανθρώπινων πράξεων, απώτερος σκοπός και η τελική κατάληξη του ανθρώπινου βίου και αυτό κατά τον Αριστοτέλη είναι η ευδαιμονία.

Ο Αριστοτέλης ορίζει το ἀγαθὸν ως το τέλος, τον σκοπό μιας σειράς ανθρώπινων πράξεων: ὥστε τοῦτ' ἂν εἴη αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν τὸ τέλος τῶν ἀνθρώπων πρακτῶν (Ηθικά Εὐδήμια 1218b11-12). Κυριολεκτικό και ολικό ἀγαθὸν είναι εκείνο που δεν αποτελεί μέσο για την επίτευξη ενός επόμενου σκοπού, αλλά είναι ο απώτατος σκοπός και η τελική κατάληξη του ανθρώπινου βίου. Κατά τον Αριστοτέλη το κατεξοχὴν ἀγαθὸν είναι η ευδαιμονία: ζωὴ σπουδαία. Τοῦτ' ἄρα ἐστὶ τὸ τέλος ἀγαθόν, ὅπερ ἦν ἡ εὐδαιμονία (Ηθικά Εὐδήμια 1219a27-28).

Μόνο η φιλοσοφία κατά τον Αριστοτέλη, εμπεριέχει την ορθή κρίση και την αλάνθαστη κατευθυντήρια φρόνηση. Επομένως, η φιλοσοφία έχει ηγεμονικό ρόλο στα επιμέρους πεδία επιστημών/ γνώσεων, που το καθένα έχει διαφορετική στόχευση. Αυτή μπορεί να συνθέτει τις επιμέρους λειτουργίες τους, να τις ανάγει στον γενικότερο έλεγχο του

ορθού λόγου και να τις καθοδηγεί στην επίτευξη του έσχατου τέλους, του κυρίως αγαθού, αφού διαθέτει τη δυνατότητα της διαυγούς θέασής του.

Ο άνθρωπος, λοιπόν, βάσει της τελεολογικής θεωρίας του Αριστοτέλη για τη φύση, με τις πράξεις του επιδιώκει την επίτευξη ενός τέλους, το οποίο είναι το αγαθό. Οι ενέργειες του οφείλονται στο αγαθό και αποβλέπουν σε αυτό. Τα περισσότερα αγαθά αποτελούν μόνο μέσα για να οδηγηθούμε σε άλλα, κάθε δηλαδή ανθρώπινη δραστηριότητα έχει στόχο την επίτευξη κάποιου αγαθού, και αυτό με τη σειρά του εξυπηρετεί κάποιο άλλο που οδηγεί στο τέλος, το οποίο είναι η ευδαιμονία.

Σύμφωνα με τον Bertrand Russell, η φυσική επιστήμη είναι χρηστική και ωφελεί συνολικά το ανθρώπινο είδος και όχι μόνο όσους ασχολούνται με τη μελέτη της. Αντίθετα, η μελέτη της φιλοσοφίας έχει θετικές συνέπειες στη θεώρηση της ζωής του ανθρώπου. Πιο συγκεκριμένα, παρόλο που η φιλοσοφία δε μας δίνει σαφείς απαντήσεις στα ερωτήματα που μας θέτει απελευθερώνει τη σκέψη μας από τη συνήθεια και ενισχύει τη γνώση σχετικά με τη φύση του κόσμου μας και μας βοηθά να δούμε από άλλη οπτική, πιο ανοίκεια τα καθημερινά μας πράγματα.

B.3.α.

ενδεής: δεῖ, δεόντως

πρόωρος: ἄωρος, πάρωρος, ὄραν

απρόσιτος: παρεληλυθέναι

άμαξα: διάξειν

σωφρονισμός: φρόνησιν

B.4.

1. β

2. δ

3. α

4. ε

5. γ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΑΔΙΔΑΚΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Γ1. Μετάφραση

“Εγώ λοιπόν χάρηκα, όταν άκουσα το χρησμό, επειδή πίστεψα ότι, προστάζοντας μου το πιο εύκολο έργο, μου δίνει την ευτυχία. Γιατί μερικοί μπορούν να καταλάβουν τους άλλους ανθρώπους, ενώ μερικοί όχι. Τον εαυτό του όμως ποιος είναι νόμιζα ότι κάθε άνθρωπος το ξέρει. Και μετά λοιπόν, όσο ήμουν σε ησυχία, δεν κατηγορούσα την τύχη μου μετά το θάνατο του παιδιού μου. Όταν όμως πείσθηκα από τον Ασσύριο βασιλιά (των Ασσυρίων) να εκστρατεύσω εναντίον σας, διέτρεξα κάθε κίνδυνο. Σώθηκα όμως χωρίς να πάθω κανένα κακό.”

Γ2. Ο Κροίσος κατηγορεί καθαρά τον ίδιο του τον εαυτό για την δεινή του θέση. Τονίζει πως δεν ευθύνεται ο θεός για αυτά (*οὐκ αἰτιῶμαι δὲ οὐδὲ τάδε τὸν θεόν*) και λέει ότι αρχικά, καθώς πίστευε πως δεν θα ήταν ικανός να πολεμήσει εναντίον του Κύρου, αποχώρησε μαζί με τον στρατό του (*ἐπεὶ γὰρ ἔγνων ἑμαυτὸν μὴ ἰκανὸν ὑμῖν μάχεσθαι, ἀσφαλῶς σὺν τῷ θεῷ ἀπῆλθον καὶ αὐτὸς καὶ οἱ σὺν ἐμοί*). Τώρα όμως επανήλθε γιατί επέδειξε αλαζονεία εξαιτίας του πλούτου και αυτών που τον παρακάλεσαν να γίνει ο προστάτης του πολέμου κολακεύοντας τον και προσφέροντας του δώρα. Πίστευε πως αν ηγηθεί όλοι θα υπάκουαν σε αυτόν και ο ίδιος θα γίνονταν ο σπουδαιότερος απ’ όλους τους ανθρώπους (*εἰ ἐγὼ θέλωμι ἄρχειν, πάντες ἂν ἐμοὶ πείθοιντο καὶ μέγιστος ἂν εἶην ἀνθρώπων, ὑπὸ τοιούτων δὲ λόγων ἀναφυσώμενος, ὡς εἶλοντό με πάντες οἱ κύκλω βασιλεῖς προστάτην τοῦ πολέμου, ὑπεδεξάμην τὴν στρατηγίαν*). Όμως αγνόησε τις δυνατότητες του και κυρίως την δύναμη του Κύρου, ο οποίος έχει θεϊκή και βασιλική καταγωγή και ασκεί την ανδρεία από παιδί (*πρῶτον μὲν ἐκ θεῶν γεγονότι, ἔπειτα δὲ διὰ βασιλέων πεφυκότι, ἔπειτα δ’ ἐκ παιδὸς ἀρετὴν ἀσκοῦντι*). Αγνοώντας τα, λοιπόν, όλα αυτά, θεωρεί ότι δίκαια τώρα τιμωρείται (*ταῦτ’ οὖν ἀγνοήσας δικαίως, ἔφη, ἔχω τὴν δίκην*).

Γ3.α.

ἑαυτὸν: αιτιατική ενικού, αρσενικού γένους, γ’ προσώπου, αυτοπαθητική. → *σφίσιν αὐτοῖς / ἑαυτοῖς*

ὄστις: ονομαστική ενικού, αρσενικού γένους, αναφορική. → *οἵτινες*

τινὰ: αιτιατική ενικού, αρσενικού γένους, αόριστη. → *τινάς*

Γ3.β.

ῥᾱστόν → *ῥαδίως*

τοῦ παιδὸς → *τοῖς παισί(ν)*

κακὸν → *τάς κακίονας (ἢ κακίους) και τὰς χείρονας (ἢ χείρους)*

ἀνεπίεσθην → *ἀναπεπεισμένοι ἦσαν*

ἀπῆλθον → *ἄπελθε*

λαβὼν → *τῆς ληψομένης*

ἀγνοήσας → *ἀγνοεῖσθαι*

Γ4.α.

τοῦ παιδὸς: ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός, γενική υποκειμενική στο “θάνατον”

ὑμῖν: Αντικείμενο του απαρεμφάτου “μάχεσθαι”

αὐτὸς: ομοιόπτωτος ονοματικός κατηγορηματικός προσδιορισμός στο εννοούμενο Υποκείμενο “Εγὼ” του ρήματος “ἀπῆλθον”

ἀναφυσώμενος: επιρρηματική αιτιολογική μετοχή, ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο ρῆμα ὑπεδεξάμην συνημμένη στο Υποκείμενο “Εγὼ” του ίδιου ρήματος.

Γ4.β.

Κροίσος μὲν ἔφη, ἐπεὶ γὰρ ἔγνω ἑαυτὸν μὴ ἰκανὸν σφίσιν μάχεσθαι,

ἀσφαλῶς σὺν τῷ θεῷ ἀπελθεῖν καὶ αὐτὸς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ.